

“Chaos in ganzeland”

De provincies zijn er samen niet uitgekomen en hebben nu allemaal een eigen ganzenbeleid. Ander beleid op het gebied van winterrust voor trekganzen, instellen van rustgebieden, financiële compensatie en schadebestrijding standganzen. Je zou als boer maar op de grens van twee provincies wonen. Of als gans over Nederland naar het zuiden willen trekken. Heerst er chaos in ganzenland?

— Lotty Nijhuis (journalist)

foto: Hans van den Bos, Bosbeeld

Henk de Vries, directeur It Fryske Gea

“Overijssel is nu de enige provincies zonder winterrust, en Friesland zit eerst met een halve winterrust”

“‘Chaos in ganzenland.’ Het is voor ons in ieder geval heel erg herkenbaar. Sommige provincies hebben de afspraken uit het G7-akkoord overgenomen, anderen helemaal niet, zoals Overijssel. Daar is het wel een beetje wildwest nu de natuurorganisaties niet meer mee willen werken. In Friesland zitten we er een beetje tussenin. In Friesland hadden we bijna overeenstemming bereikt tussen de verschillende belangengroepen, maar het is uiteindelijk niet gelukt. Je moet tot een compromis komen, dat begrijpen wij ook. We wilden dus meewerken aan het terugbrengen van het aantal ganzen in de zomer, onder voorwaarde van die winterrust. We vinden dat je die internationale populatie ganzen moet beschermen en in de winter schade moet bestrijden door foerageergebieden aan te wijzen, niet met populatiebeheer door afschot. Uiteindelijk kwamen we gezamenlijk tot het plan om eerst de schade omlaag te brengen, en dan over twee jaar vier maanden winterrust in te voeren. Alleen wilden de boeren die winterrust niet nu al vastleggen, maar eerst over twee jaar evalueren. Wij wilden dat wel, anders is er voor jagers geen enkele motivatie om hun best te doen. Wij zagen het ingaan van de winterrust steeds verder in de tijd opschuiven. We zijn er niet uitgekomen en uiteindelijk heeft Provinciale Staten de knoop doorgehakt en die winterrust over twee jaar gelukkig wel vastgelegd. Overijssel is nu de enige provincies zonder winterrust, en Friesland zit eerst met een halve winterrust. Ik denk dat de winterschade in de komende twee jaar wel omlaag te krijgen is als er effectief wordt verjaagd naar de foerageergebieden, en dan kan zonder enige discussie ook de hele winterrust in worden gevoerd. Of de afgesproken maatregelen uiteindelijk voldoende zijn om de schade acceptabel te krijgen zal de toekomst uitwijzen, maar dan voeren uiteindelijk wel bijna alle provincies een gelijk beleid. Maar het was veel makkelijker geweest als twaalf provincies meteen één lijn hadden getrokken.”

Julia Stahl, hoofd onderzoek Sovon

“Ik denk niet dat dit probleem kan worden opgelost als provincies allemaal afzonderlijk hun eigen koers bepalen”

“Als onderzoeksorganisatie zien wij over het algemeen een grote behoefte aan kennis over de aantallen ganzen en de ontwikkelingen in die aantallen. Dat laatste ook met het oog op de genomen en te nemen maatregelen. Je moet weten wat er met je populatie gebeurt om te kunnen beoordelen of maatregelen efficiënt zijn. En of ze überhaupt noodzakelijk zijn. Daarvoor heb je goede monitoring nodig. We zien nu eigenlijk al dat er te weinig kennis is om het beleid goed te evalueren. Een versnippering van verantwoordelijkheden voor monitoring en kennisontwikkeling door de decentralisatie vormt een risico voor consistent ganzenbeleid. Terwijl kennis de basis zou moeten zijn voor goed effectief beleid. Afgezien daarvan blijft het in mijn ogen ook bij het bepalen van het beleid essentieel dat provincies in contact blijven met elkaar. Want voor dieren bestaan provinciegrenzen niet. Ik zal niet zeggen dat oplossen van dit probleem niet gedecentraliseerd kan. Maar goede afstemming tussen provincies is noodzakelijk. Dat is nu wel in beweging, maar het zou snel vastere vormen moeten krijgen om chaos te voorkomen. Want ik denk niet dat dit probleem kan worden opgelost als provincies allemaal afzonderlijk hun eigen koers bepalen.”

**Bart de Haan, ecooloog
Natuurmonumenten Overijssel**

“Aan de ene kant van de grens wordt hij met rust gelaten, aan de andere kant afgeschoten”

“Ik vind het echt absurd dat we in een klein landje niet tot een eenduidige aanpak van het ganzenprobleem kunnen komen. Dit betekent het faillissement van de decentralisatie van het faunabeleid. Een gans vliegt 70 tot 80 km per uur. In een paar uur is hij Nederland over, waarbij hij in elke provincie ander beleid tegenkomt: aan de ene kant van de grens wordt hij met rust gelaten, aan de andere kant afgeschoten. In sommige provincies – daar waar ganzen rust krijgen – zullen de lasten daardoor extra groot worden. Het IPO heeft een duidelijke opdracht meegegeven: blijf zo dicht mogelijk bij het ganzenbeleid. Want dat had draagvlak. Maar het G7-akkoord is met name in Overijssel volledig genegeerd. Daar is helemaal geen winterrust voor ganzen meer. Geen van de natuurbeheerders in Overijssel wil daardoor nog aan de uitvoer van het beleid meewerken. Het zal hierdoor lastiger worden de schade te reduceren. Vrijwillige jagers – amateurs – moeten daar nu een groot maatschappelijk probleem oplossen. Maar net als met de problematiek rond muskusratten moet je ook dit professioneel aanpakken. Zoals in Flevoland, daar heeft men een klein beroepskorps voor de ganzenoverlast. Dat werkt super efficiënt: boeren bellen op, en kort daarna staat het korps op de stoep. De provincie Overijssel zegt dan: wij hebben een andere geschiedenis. Maar je moet nooit de deur dichtdoen voor goede initiatieven. Provincies zouden daarvoor veel meer bij elkaar moeten shoppen. Het zou wijs zijn als er in IPO-verband nog eens over de ganzenaanpak wordt gesproken. De provincies zijn zelf verantwoordelijk, maar dat ontslaat ze niet van de verplichting om hun aanpak met elkaar af te stemmen.”

**Peter de Koeijer, LTO portefeuille
Faunabeheer**

“Het gekke is dat elke provincie meldt dat in de uitvoering van het ganzenbeleid aan de internationale verplichtingen wordt voldaan”

Het gaat wat ver om van chaos te spreken nu de provinciale uitwerking van het ganzenbeleid duidelijk begint te worden. Het is jammer dat van landelijke coördinatie geen sprake meer is. Dat betekent dat we met z'n allen kansen missen en dat hier en daar bijzondere voornemens zijn die we niet delen. We hadden al last van een grote veelheid aan regels. Met nu nieuwe, en per provincie andere regels, is het niet overzichtelijker geworden voor boeren, jagers en natuurbeschermers. Je zult maar op de grens van twee provincies leven! Dat vergt nog een hele studie om niet de regels te overtreden. Zo mag in de zomer in Utrecht op zondag geschoten worden en op brandganzen in de ene provincie vanaf 1 maart en de andere vanaf 1 mei. In plaats van samenwerking tussen de lokale LTO-afdeling en de regionale Wildbeheereenheid, worden hier en daar aanwinstteams met een specifieke provinciale bevoegdheid in het leven geroepen. Onduidelijk nog hoe dat in de praktijk uitwerkt. Chaos? Eerder onduidelijkheid die niet opgelost wordt. Nog een voorbeeld. In de winter. Waar mag in welke maand op grasland ondersteunend afschot plaatsvinden? Het gekke is dat elke provincie meldt dat in de uitvoering van het ganzenbeleid aan de internationale verplichtingen wordt voldaan. Een overbodige regel, want in de jaren hiervoor mocht overal de hele winter op grasland schade bestreden worden. Toen overtrad Nederland de internationale afspraken toch ook niet! Na het klappen van het ganzenakkoord, hebben de provincies de kans schoon gezien om een bezuinigingsoperatie door te voeren, ten koste van de boeren! Minder ganzen betekent minder kosten, maar daar hebben de provincies niet op gewacht. Met invoering van een behandelbedrag en aftopping van de zomerschade (nog maar 60% of 70% vergoeden) zal in de statistiek en op papier het beleid succesvol zijn. Maar dat is schijn. Beleid is alleen succesvol als er draagvlak is bij alle betrokken partijen. Chaos in ganzenland? Alles is betrekkelijk, maar jammer dat er geen draagvlak is.

**Jan Jacob van Dijk, gedeputeerde
provincie Gelderland**

“In de ene provincie een extra vergoeding, in de andere provincie geleidelijke invoering van de rustperiode”

Een oplossing voor het ganzenprobleem in Nederland is heel complex. De verschillende belangen tussen boeren en dieren zijn tegengesteld en groot. Dat blijkt ook uit het afbrokkelen van het landelijk Ganzenakkoord. Naarmate de gevolgen concreter werden trokken steeds meer organisaties zich terug. De provincies hebben na het vallen van het landelijk akkoord onderling afgesproken dat zij de hoofdlijn van het akkoord willen volgen: schadebestrijding in de zomer en rust in de winter. In de invulling is ruimte voor regionaal maatwerk. Daarmee zijn in de provincies de GAKs en FBE's aan het werk gegaan. In de meeste provincies zijn daar gedragen ganzenbeheerplannen uitgekomen. Allen met dezelfde hoofdlijn: terugdringen van de schade door reductie van de standganzen. En met regionaal maatwerk: in de ene provincie een extra vergoeding, in de andere provincie geleidelijke invoering van de rustperiode. Waar landelijk uiteindelijk geen akkoord is bereikt hebben de organisaties zich op provinciaal niveau in 11 van de 12 provincies wel weten te vinden. Geen chaos dus maar een hoofdlijn met regionale variaties.